

Ön Lisans Eğitimi Alan Turizm ve Otel İşletmeciliği Öğrencileri Açısından Nomofobinin Etkisi Üzerine Bir Araştırma: İzmir Meslek Yüksekokulu Örneği (A Research on the Effect of Nomophobia in Terms of Tourism and Hotel Management Students with Associate Degree Education: The Example of İzmir Vocational School)

Tuba ŞAHİN ÖREN^a , * Çiğdem MUTLU^b

^a Uşak University, Banaz Vocational School, Department of Tourism and Hotel Management, Uşak/Turkey

^b Dokuz Eylül University, İzmir Vocational School, Department of Tourism and Hotel Management, İzmir/Turkey

Makale Geçmişi

Gönderim Tarihi: 08.08.2022

Kabul Tarihi: 12.09.2022

Anahtar Kelimeler

Turizm endüstrisi

Turizm eğitimi

Nomofobi

Akıllı telefon

Teknoloji

Öz

Küreselleşme ile teknolojinin yaygınlaşması sanal dünyanın genişlemesi sonucunu doğuran önemli etkenlerden birisidir. Teknolojinin birçok olumlu kullanım alanı olmasına rağmen insanları bağımlı kılması olumsuz sonuçlara sebep olmaktadır. Bu bağlamda, akıllı cihazlardan uzak kalınması durumunda endişe, korku gibi duygular ortaya çıkar ve bu olay nomofobi olarak adlandırılmaktadır (Polat, 2017). Nomofobi, birçok endüstride olduğu gibi turizm endüstrisinde de kendini göstermektedir. Turizm endüstrisinin emek yoğun olması ve sanal ortamda vakit geçirilebilecek zaman kısıtlı olmasına rağmen turizmde çalışanlarında akıllı cihazlardan uzak kaldığında endişe, korku gibi davranışlar sergilemesi olağan bir durumdur. Bu çalışmada, turizm sektörüne ara eleman niteliğinde personel olabilmek amacıyla eğitim gören öğrencilerin cep telefonundan uzak kalma endişesinin ortaya çıkarılması amaçlanmıştır. Nicel araştırma yöntemleri doğrultusunda veriler yüz yüze anket uygulaması aracılığı ile elde edilmiştir. Çalışmanın evreni araştırmacılar tarafından Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir Meslek Yüksekokulu, Turizm ve Otel İşletmeciliği programında eğitim gören 300 öğrenci oluşturmaktadır. Örnekleme stratejisi olarak kolayda örnekleme yöntemi belirlenerek 211 öğrenci ile örneklem hacmi oluşturulmuştur. Araştırma kapsamında öğrenciler üzerindeki nomofobi etkisinin ortaya çıkarılabilmesi için t-testi ve anova analizleri uygulanmıştır. Çalışma sonucunda iletişimi kaybetme, bilgiye ulaşamama, çevrimiçi olamama ve cihazdan yoksunluk boyutlarında erkek katılımcıların kadın katılımcılara göre daha fazla nomofobi etkisi altında olduğu ortaya çıkmıştır. Telefonu olmadığına iletişim kaybetme endişesini en yoğun yaşayan grubun 17 yaş ve altındakiler olduğu da elde edilen bir diğer sonuçtur.

Keywords

Tourism industry

Tourism education

Nomophobia

Smart phone

Technology

Abstract

The spread of technology with globalization is one of the important factors that result in the expansion of the virtual world. Although technology has many positive uses, it makes people addicted to it, causing negative consequences. In this context, feelings such as anxiety and fear arise in case of staying away from smart devices, and this phenomenon is called nomophobia. Nomophobia manifests itself in the tourism industry as well as in many other industries. Although the tourism industry is labor-intensive and time to spend time in the virtual environment is limited, it is normal for tourism employees to exhibit behaviors such as anxiety and fear when they are away from smart devices. In this study, it is aimed to reveal the anxiety of being away from the mobile phone of the students who are studying in order to be an intermediate staff in the tourism sector. In line with quantitative research methods, the data were obtained through face-to-face survey application. The population of the study consists of 300 students studying in Dokuz Eylül University, İzmir Vocational School, Tourism and Hotel Management program by the researchers. The convenience sampling method was determined as the sampling strategy, and the sample size was created with 211 students. Within the scope of the research, t-test and anova analyzes were applied to reveal the effect of nomophobia on students. As a result of the study, it was revealed that male participants were more under the influence of nomophobia than female participants in the dimensions of loss of communication, inability to access information, not being able to go online and deprivation of devices. Another result is that the group who is most worried about losing communication when they do not have a phone is 17 years old and younger.

Makalenin Türü

Araştırma Makalesi

* Sorumlu Yazar

E-posta: cigdem.mutlu@deu.edu.tr (C. Mutlu)

DOI: 10.21325/jotags.2022.1079

GİRİŞ

Teknolojinin yaygınlaşması akıllı telefon, tablet, bilgisayar vb. araçların internetinde dahil edilmesiyle birlikte günlük hayatımızın ayrılmaz bir parçası olmasına sebep olmuştur. Ayrıca, bireyler açısından bu araçlardan akıllı telefonun boyut olarak diğerlerine göre daha küçük ve kolay taşınabilir olması çekiciliğini artmıştır. Bu bağlamda, akıllı telefonların insanların hayatlarında önemli bir yer teşkil ederek yanlarından ayırmadıkları, hatta bu telefonlara bağımlı oldukları görülmektedir.

Akıllı telefonlar, insanların çoğu işlerini yapabildikleri araçlar haline dönüştürülmüştür. Bireyler, mağazaya, markete gitmeden alışveriş, acentaya gitmeden tatil vb. birçok işlemlerini akıllı telefonlar üzerinden gerçekleştirebilmektedirler. Teknolojinin sürekli olarak yenilenmesi, akıllı telefonların güncelleştirilmesi farklı yeni uygulamaların ortaya çıkarmaktadır. Bu durum, insanların işini kolaylaştırır da aşırı kullanımda telefon bağımlılığına kadar gidebilecek sorunları da beraberinde getirmektedir. Yeni teknolojilerin ruh sağlığı üzerindeki etkisi, uygunsuz veya yoğun kullanımının birtakım psikolojik sorunlara yol açtığı ve bu sorunların bireyleri ve toplumları nasıl etkilediğine yönelik tartışmalar da giderek artmaktadır. Bununla birlikte, internetin doğru kullanılmamasının farklı psikolojik sorunlarla alakalı olduğu ifade edilmektedir (Beranuy vd., 2009).

Akıllı telefonlar, teknolojiyi yoğun biçimde kullanan günümüz gençleri için neredeyse bir organ görevi görmekte, toplumun diğer kesimleri içinse hemen hemen vazgeçilmez bir teknolojik araçtır (Walsh vd., 2010). Akıllı telefonların ve yeni teknolojilerin ortaya çıkması hem olumlu hem de olumsuz yönleriyle hayatımızı şekillendirmektedir (Bragazzi & Del Puente, 2014). Bu alışkanlıkların “iyi” yönlerinden bazıları kolaylık, rahatlık ve ulaşılabilirlik iken “kötü” yönlerinden bazıları ise modern cihazları kullanamamaktan kaynaklanan patolojik bağımlılık, korku ve kaygıdır (King vd., 2013).

“Bilgi teknolojisi” terimini kullanıldığında, sanal ortamlar aracılığıyla bir birey ile dış dünya arasında deneyim ve bilgi alışverişinde kullanılan çeşitli teknolojilere atıfta bulunmaktadır. Bu teknolojiler, kişisel bilgisayarları, tabletleri ve cep telefonlarını içerebilir (King vd., 2013). Sanal ortamın sağladığı kolay ulaşılabilirliğin insanları cezbederek teknoloji bağımlılığını da beraberinde getirmiştir. Böylece, bireyler dijital hastalık olarak açıklanabilecek problemlerle karşı karşıya kalmıştır. Sanal ortamın kaybı veya bu ortamdan uzaklaşmak zorunda kalmak bireylerde eksik olma duygusunu yaşatmaktadır. Mobil cihazlar aracılığı ile konuşma, anında mesaj, alışveriş, sosyalleşme vb. aktiviteler bu bağımlılığı giderek arttırmıştır. Diğer bir deyişle, bireyler sürekli teknolojiye bağımlı olarak yaşamayı doğal olarak karşılamaktadır. Bu bağlamda, nomofobi kavramı karşımıza çıkmaktadır. Nomofobi, bireylerin, elektronik araçlarla olan bağımlının koparılması sonucunda endişe, stres gibi yaşadığı duygu ve hisler olarak açıklanabilmektedir (Polat, 2017).

Nomofobi kavramı, dijital çağa özgü bir sorun olarak ifade edilmekle birlikte akıllı telefonlara erişememe korkusundan da kaynaklanmaktadır. Zihinsel, fiziksel, eğitimsel ve sosyal sorunların ortaya çıkmasına neden olduğu düşünülen nomofobi; diğer taraftan bireylerin kişilik yapısını ve benlik saygısını olumsuz etkileyen, günlük yaşamındaki stresi arttıran, kaygı bozukluğu yaratan bir özellik taşımaktadır. Tüm bu özellikleri ile günümüzde en önemli sağlık problemlerinin de başında gelmektedir (Rodríguez-García vd., 2020).

Kavramsal Çerçeve

Polat (2017), nomofobinin No-Mobile-Phone ifadesinden türemiş bir kavram olduğunu belirtmiştir. Ayrıca, çalışmasında akıllı telefonların yoksunluğu durumunun bireylerde strese neden olduğunu ancak kullanım yoğunluğu arttıkça mutluluk düzeylerinin arttığını ifade etmiştir. Galhardo, Loureiro, Massano-Cardoso ve Cunha (2022), nomofobi kavramını akıllı telefonda uzak kalma korkusu sonucu ortaya çıkan dijital çağın fobisi olarak tanımlamaktadır. Bununla birlikte, bu korkunun çocuk ve ergenlerin hem beden hem ruh sağlığını önemli ölçüde etkilediğini de vurgulamışlardır.

Gonçalves, Dias ve Correia (2020) akıllı telefonların ergen ve genç erişkin dönem arasındaki gençlerde kullanımının giderek arttığını belirtmiştir. Ayrıca, günümüzde, bu kullanımın fiziksel ve psikolojik olarak olumsuz sonuçlar ortaya çıkarmasına rağmen, insanların günlük yaşantılarının her anında akıllı telefonlarına bağlı yaşadıkları, uzak kalamadıklarını ifade etmiştir. Çalışmada akıllı telefon kullananlar tarafından nomofobi kavramının bileşenleri akıllı telefon kullanma, kişisel yetersizlik ve düşük ruh hali şeklinde tanımlanmıştır.

Gezgin ve Adnan (2016), mobil teknolojilerin bugünün yaşam sürecine dahil edildiğini ve günlük alışkanlıkları değiştirebileceğini açıklamışlardır. Bununla birlikte, bazı avantajlar sağlamalarına rağmen, bu telefonların bireylerin yaşantılarında bağımlılık, endişe, rahatsızlık gibi olumsuz etkiler bıraktığını da belirtmişlerdir. Modern bir fobi olarak kabul edilen nomofobinin, bir mobil telefona erişememe veya mobil telefonla iletişim kurmanın ötesinde olma konusundaki irrasyonel korku veya endişeyi tanımlayan bir kavram olduğunun altını çizmişlerdir. Araştırmacılar bu çalışmada üniversite öğrencilerinin nomofobi seviyelerinin ortalama puana kıyasla orta düzeyin üzerinde olduğu sonucuna ulaşmışlardır.

Gürol vd. (2020), nomofobi düzeyi yüksek olan üniversite öğrencilerinin sosyal anksiyete düzeylerinin de arttığını vurgulamışlar; çalışmalarında öğrencilerin nomofobi düzeylerinin ortalamanın üzerinde olduğunu da belirtmişlerdir. Apak ve Yaman (2019) ise üniversite öğrencileri arasında nomofobi yaygınlığı ile nomofobi ve sosyal fobi ilişkisini anlamaya yönelik gerçekleştirdiği çalışmada, akıllı telefonların üniversite öğrencileri arasında hızla yayılan bir sorun haline geldiğini ifade etmişlerdir. Akıllı ve Gezgin (2016) ise nomofobiye yatkın bireylerin sürekli olarak gün içerisinde telefonlarını kontrol etme, şarj aletlerini yanlarından ayırmama, uyumadan önce telefonla uğraşma ve gece telefonlarını kapatmama gibi davranışların sergilendiğini vurgulamışlardır. Torpil vd. (2020) ise nomofobi seviyelerine göre üniversite öğrencilerinin memnuniyet zorluklarını ve mesleki performansını belirleme odaklı bir çalışma gerçekleştirmişlerdir. Üniversite öğrencileri arasında, özellikle şiddetli nomofobinin olması düşük mesleki performans ve memnuniyetle ilişkili olduğu çalışma sonucunda ortaya konulmuştur.

Bian ve Leung (2015) sosyal sermaye ve akıllı telefon bağımlılığı semptomlarını tahmin etme konusunda utangaçlık, yalnızlık gibi psikolojik özellikler ile akıllı telefon kullanım alışkanlıklarının rolünü araştırmışlardır. Çalışma sonucunda, yalnızlık ve utangaçlık düzeyi ne kadar yüksekse akıllı telefon bağımlılığı da yüksek olduğu ortaya çıktığı görülmektedir. Ayrıca, çalışmada farklı amaçlar için kullanılan akıllı telefonların kullanımı (özellikle bilgi arama, sosyalleşme ve fayda amaçlı) ile farklı bağımlılık semptomları (kaygı, endişe, kaybetme hissi gibi) sergilemesi sosyal sermayenin ortaya çıkmasını belirgin şekilde etkilediği sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırma Yöntemi

Bu çalışmada turizm sektörüne ara eleman niteliğinde personel olabilmek amacıyla eğitim gören ön lisans öğrencilerin nomofobi durumlarının ortaya çıkarılması amaçlanmıştır. Bu kapsamda nicel araştırma yöntemleri doğrultusunda veriler yüz yüze anket tekniği ile elde edilmiştir. Verilerin toplanabilmesi için gerekli olan “etik kurul izin belgesi” Uşak Üniversitesi Sosyal ve Beşerî Bilimler Bilimsel Araştırma Yayın Etiği Kurulu 08.03.2022 tarih ve 2022-49 sayı numarası ile alınmıştır. Çalışmanın evreni araştırmacılar tarafından Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir Meslek Yüksekokulu, Turizm ve Otel İşletmeciliği programında eğitim gören 300 öğrenci oluşturmaktadır. Kolayda örnekleme yöntemi ile 03-07/01/2022 tarihleri arasında 211 öğrenciye ulaşılarak araştırmanın saha çalışması tamamlanmıştır. Öğrenciler üzerindeki nomofobi etkisinin ortaya çıkarılabilmesi için t-testi ve anova analizleri uygulanmıştır.

Araştırmanın Amacı ve Önemi

Bu çalışmada, turizm sektörüne ara eleman niteliğinde personel olabilmek amacıyla eğitim gören öğrencilerin cep telefonundan uzak kalma endişesinin ortaya çıkarılması amaçlanmaktadır. Bahsi geçen öğrencilerin cep telefonundan uzak kalma endişelerinin boyutları ve genel durumları ortaya konarak eğitimleri süresi içerisinde endişelerinin önüne geçebilecek ya da hafifletebilecek uygulamalar geliştirilmesine imkân tanıyacak olması çalışmanın önemini ifade etmektedir. Bu çerçevede araştırmanın amacını ve önemini ortaya koyacak hipotezler oluşturulmaktadır.

Araştırma Hipotezleri

Araştırma konusu içerisinde yer alan katılımcıların internet kullanım geçmişleri, cep telefonu kullanma alışkanlıkları ve demografik özelliklerine ilişkin genel durumlarını tespit etmek ve bu değişkenler arasındaki nomofobi etkisini ortaya çıkarmak için araştırma hipotezleri geliştirilmiştir.

$H_0 =$ Öğrenciler açısından, nomofobi etkisi ile demografik özellikler arasında anlamlı bir fark yoktur.

$H_0 =$ Öğrenciler açısından, nomofobi etkisi ile internet kullanım geçmişi arasında anlamlı bir fark yoktur.

$H_0 =$ Öğrenciler açısından, nomofobi etkisi ile cep telefonu kullanma alışkanlığı arasında anlamlı bir fark yoktur.

Evren ve Örneklem

Çalışmanın genel evrenini, ön lisans seviyesinde turizm ve otel işletmeciliği eğitimi gören öğrenciler oluşturmaktadır. Ulaşılabilirlik, yönetilebilirlik, zaman, maliyet gibi kısıtlamalar nedeniyle araştırmacılar tarafından çalışma evreni, Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir Meslek Yüksekokulu, Turizm ve Otel İşletmeciliği programında eğitim gören 300 ön lisans öğrencisi olarak belirlenmiştir. Örneklem stratejisi olarak kolayda örnekleme yöntemi belirlenerek 211 öğrenci ile örneklem hacmi oluşturulmuştur. Diğer ifadeyle %70,33 oranında dönüt sağlanmıştır.

Veri Toplama Aracı, Süreci ve Verilerin Analizi

Çalışmanın anket formunu oluşturma aşamasında alan yazın detaylı bir şekilde incelenmiş ve araştırma soruları bu doğrultuda belirlenmiştir (Abraham vd., 2014; Erdem vd., 2016; Akgöz vd., 2019; Anshari vd., 2019; Arman ve Şahin Ören, 2021). Çalışmanın anket formu iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde katılımcı öğrencilerin demografik özelliklerini (cinsiyet, yaş, mezun olunan lise türü, sınıf, ailenin yaşadığı yer, ekonomik durum, ailenin eğitim durumu) internet ve akıllı telefon kullanma alışkanlıklarını belirleyebilmek amacıyla toplamda on altı soru

yer almaktadır. İkinci bölümde ise katılımcı öğrencilerin nomofobi duygu durumlarının (nomofobi etkisini) diğer ifadeyle akıllı telefon kullanım alışkanlığının ölçülmesine ilişkin 5’li Likert ölçek ile 20 adet yapılandırılmış soru yer almaktadır.

Veriler, 03/01/2022 – 07/01/2022 tarihleri arasında yüz yüze anket formu aracılığı ile toplanmıştır. Elde edilen veri setinin yapı geçerliliğini kontrol etmek amacıyla öncelikli olarak güvenilirlik analizi yapılmıştır. Katılımcıların tanımlayıcı istatistik bilgilerine ulaşmak amacıyla frekans (f) ve yüzde (%) analizi gerçekleştirilmiştir. Sonraki aşamada veri setinin normal dağılım gösterip göstermediğinin tespit edilebilmesi için Kolmogorov-Smirnov testi gerçekleştirilmiş ve 0,50’den büyük olduğu diğer ifadeyle veri setinin normal dağılım sergilediği belirlenmiştir. Turizm ve Otel İşletmeciliği ön lisans programında eğitim gören öğrencilerin nomofobi etkisini kapsayan boyutların tespitini sağlamak amacıyla faktör analizi yapılmıştır. Faktör analizi sonucunda ortaya çıkan boyutlara ilişkin güvenilirlik analizi yapılarak bütün boyutların Cronbach Alfa değerinin $0.70 < \alpha$ ’den büyük olduğu tespit edilmiştir. Son olarak, faktör analizi sonucunda tespit edilen boyutların birbiri ile etkisini ortaya çıkaracak farklılık analizleri, diğer ifadeyle t-testi ve anova analizleri yapılmıştır.

Bulgular ve Yorum

Ön lisans seviyesinde turizm ve otel işletmeciliği programında eğitim gören öğrencilerin nomofobi etkilerinin açığa çıkarılması amacıyla gerçekleştirilen çalışmada araştırma hipotezlerini test edebilmek için çeşitli analizler yapılmıştır. Öncelikle katılımcı profilini değerlendirebilmek amacıyla katılımcı öğrencilerin demografik özelliklerine frekans (f) ve yüzde (%) analizi yapılmıştır. Tablo 1’de katılımcı öğrencilerin demografik özellikleri verilmiştir.

Tablo 1. Demografik Özelliklere İlişkin Frekans Analizi

Değişkenler	Gruplar	f	%	Değişkenler	Gruplar	f	%		
Cinsiyet	Erkek	106	50,2	Sınıf	Birinci	79	37,4		
	Kadın	105	49,8		İkinci	132	62,6		
Yaş	17 Yaş ve Altı	6	2,8	Mezun Olunan Lise Türü	Fen Lisesi	-	-		
	18-20 Yaş	145	68,7		Genel Lise	33	15,6		
	21-23 Yaş	58	27,5		Anadolu Lisesi	56	26,5		
	24-26 Yaş	2	,9		Mesleki ve Teknik Eğitim Uygulayan Lise	107	50,7		
	27 Yaş ve üzeri	-	-		Diğer	15	7,1		
Annenin Eğitim Durumu	Okur-Yazar	8	3,8	Babanın Eğitim Durumu	Okur-Yazar	1	,5		
	İlköğretim	115	54,5		İlköğretim	117	55,5		
	Lise	71	33,6		Lise	71	33,6		
	Ön lisans	13	6,2		Ön lisans	20	9,5		
	Lisans	-	-		Lisans	-	-		
Ailenin Ekonomik Durumu	Yüksek lisans	-	-	Yüksek lisans	2	,9			
	Doktora	4	1,9	Doktora	-	-			
	Çok İyi	1	,5	Köy	11	5,2			
	İyi	53	25,1	Kasaba	-	-			
	Orta	141	66,8	İlçe	165	78,2			
Ailenin Yaşadığı Yer	Kötü	16	7,6	Kent	35	16,6			
	İnternet Kullanım Geçmişi	* Kişisel işleriniz için ders esnasında internet kullanımı size doğru geliyor mu? ** Ders esnasında telefon kullanımınız öğretim elemanları tarafından eleştiriliyor mu?	1-5 Yıl	12	5,7				
			6-10 Yıl	85	40,3				
			11 Yıl ve Üzeri	114	54,0				
			Kişisel işler için ders esnasında internet kullanma alışkanlığı	Evet	82	38,9	Kişisel işler için ders esnasında internet kullanmanın doğruluk algısı*	Evet	61
Hayır				35	16,6	Hayır		81	38,4
Kısmen	94	44,5		Kısmen	69	32,7			

Tablo 1. Demografik Özelliklere İlişkin Frekans Analizi (devamı)

Ders esnasında telefon kullanımının öğretim elemanları tarafından eleştirilmesi**	Evet		Hayır		Ders esnasında telefon kullanımının dağıtması durumu	Evet		Hayır	
	72	34,1	68	32,2		58	27,5	91	43,1
Telefon aracılığıyla sosyal medya uygulamalarında günlük geçirilen zaman	30 dakikadan az		121-210 dakika		Ders dışı işler için internette geçirilen günlük süre	30 dakikadan az		121-210 dakika	
	19	9,0	78	37,0		16	7,6	43	20,4
	211 ve daha fazla dakika		211 ve daha fazla dakika			211 ve daha fazla dakika		211 ve daha fazla dakika	
			114	54,0				72	34,1
								80	37,9

Ön lisans seviyesinde turizm ve otel işletmeciliği programında eğitim gören katılımcı öğrencilerin demografik özellikleri Tablo 1’de gösterilmektedir. Buna göre çalışmaya katılım gösteren 211 öğrencinin cinsiyetlerine göre dağılımı eşitlik göstermektedir. Katılımcı öğrencilerin çoğunluğunun ikinci sınıfa devam ettiği, 18-20 yaş aralığında, mesleki ve teknik eğitim uygulayan liselerden mezun olduğu görülmektedir.

Tablo 1’e göre katılımcı öğrencilerin ebeveyn eğitim durumunun ağırlıklı olarak ilköğretim mezunu olduğu, ailenin ekonomik durumunun orta seviye değerlendirildiği ve ailenin ikamet yerinin ilçe olduğu belirlenmektedir. Katılımcı öğrencilerin ağırlıklı olarak ders esnasında kişisel işler için internet kullanma alışkanlığının olduğu ancak söz konusu davranış şekli çoğunlukla doğru olmadığını düşünülmektedir. Katılımcı öğrenciler ağırlıkla ders esnasında telefon kullanımının dikkatlerini dağıtmadığını ancak çoğunlukla ders esnasında öğretim elemanları tarafından eleştirildiğini belirtmektedir. Tablo 1’e göre katılımcı öğrenciler ders dışı işler için günlük 211 dakikadan fazla zaman geçirirken telefon aracılığı ile sosyal medyada geçirilen sürenin çoğunlukla 121-210 dakika arasında olduğu görülmektedir.

Ön lisans seviyesinde turizm ve otel işletmeciliği eğitimi gören katılımcı öğrencilerin nomofobi etkilerini tespit edebilmek ve boyutları, boyutları oluşturan ifadelerin faktör yüklerini ve faktör açıklayıcılığını belirleyebilmek amacıyla yapılan faktör analizi sonuçları Tablo 2’de gösterilmektedir. Bununla birlikte Tablo 2’de faktör boyutlarının güvenilirliği ile ilgili bilgilerde verilmektedir. Faktör analizi sonucunda Anti Image korelasyonu matrisi incelenerek bir ifade veri setinden çıkarılmış ifadeler yeniden faktör analizine tabi tutulmuştur. Sonraki aşamada dönüştürülmüş yüklemeler matrisinden 0, 50’den küçük değer alması gerekçesiyle iki ifade, birleşik faktör yüküne sahip üç ifade sıra ile çıkarılarak faktör analizi yeniden yapılmıştır. İfadeler arasında herhangi bir tutarsızlık tespit edilmediği için toplamda altı ifade belirtilen gerekçelerle çıkarılarak faktör analizi tamamlanmıştır.

Tablo 2. Nomofobi Faktör Analizi Döndürülmüş Yüklemeler Matrisi (Çıkartma Yöntemi: Temel Bileşenler Analizi. Döndürme Yöntemi: Varimax)

İFADELER	NOMOFOBİ FAKTÖR BOYUTLARI (KMO=,79 ; Bartlett test sonucunda p değeri, 000)	FAKTÖR 1= İletişim Kaybetme	Faktör Yüğü	Faktörün Açıklayıcılığı (%)	Faktörün Güvenirliğı (0.70< α)
		Ailemle ve/veya arkadaşlarımla hemen iletişim kuramayacağım için kaygı duyarım.	,869	25,202	,88
Ailem ve arkadaşlarımla olan bağlantım kesileceğı için kendimi huzursuz hissedirim.	,859				
Ailemle ve/veya arkadaşlarımla iletişim halinde olmadığım için endişelenirim	,814				
Birinin bana ulaşmaya çalışıp çalışmadığını bilemediğim için gerilirim.	,742				
Gelen aramaları ve mesajları alamayacağım için kendimi huzursuz hissedirim.	,669				

Tablo 2. Nomofobi Faktör Analizi Döndürülmüş Yükleme Matrisi (Çıkartma Yöntemi: Temel Bileşenler Analizi. Döndürme Yöntemi: Varimax) (devamı)

FAKTÖR 2= Bilgiye Ulaşamama	Faktör Yüğü	Faktörün Açıklayıcılığı (%)	Faktörün Güvenirliğı (0.70<α)
Akıllı telefonumdan sürekli olarak bilgiye erişemediğimde kendimi rahatsız hissedirim.	,901		
Akıllı telefonumdan istediğim her an bilgiye bakamadığımda canım sıkılır.	,881		
Akıllı telefonumu ve telefonumun özelliklerini istediğim her an kullanamadığımda rahatsız olurum	,872	23,104	,88
Telefonum çekmediğinde veya kablosuz İnternet bağlantısına erişemediğimde sürekli olarak sinyal olup olmadığını veya kablosuz erişim bağlantısı bulup bulamayacağımı kontrol ederim.	,621		
FAKTÖR 3= Çevrimiçi Olamama	Faktör Yüğü	Faktörün Açıklayıcılığı (%)	Faktörün Güvenirliğı (0.70<α)
Sosyal medya ve diğer çevrimiçi ağlarda güncel kalamadığım için rahatsızlık duyarım.	,840		
Sosyal medya ve diğer çevrimiçi ağlarda güncel kalamadığım için gergin olurum	,817	18,126	,83
Çevrimiçi kimliğinden kopacağım için gergin olurum.	,804		
FAKTÖR 4= Cihazdan Yoksunluk	Faktör Yüğü	Faktörün Açıklayıcılığı (%)	Faktörün Güvenirliğı (0.70<α)
Haberlere (örneğin neler olup bittiğine, hava durumuna ve diğer haberlere) akıllı telefonumdan ulaşamamak beni huzursuz yapar.	,831		
Elektronik postalarımı kontrol edemediğim için kendimi huzursuz hissedirim.	,752	11,429	,75
Toplam		77,861	

Tablo 2’de ön lisans seviyesinde turizm ve otel işletmeciliğı programında eğitim gören öğrencilerinin nomofobi durumlarının hangi boyutlar altında toplandığını belirleyebilmek amacıyla gerçekleştirilen faktör analizi sonuçları gösterilmektedir. Aileyle ya da arkadaşlarla iletişim kuramama endişesi, kaygısı ve huzursuzluğuyla birlikte arayan kişinin ulaşamama endişesi ifadelerinin bir araya gelmesi nedeniyle birinci faktör “İletişimi Kaybetme” olarak isimlendirilmektedir. Akıllı telefon aracılığıyla ihtiyaç duyulduğu düşünülen bilgiye ulaşamama, telefonu istediğı zaman kullanamama ya da sinyal alamama gibi durumlarda yaşanan endişe hissi ile ilgili ifadelerin bir araya geldiğı ikinci faktör ise “Bilgiye Ulaşama” olarak adlandırılmaktadır. Sosyal medya ya da diğer çevrimiçi ağlara istenilen zaman ulaşamama duygusunun oluşturduğu rahatsızlık, gerginlik sonucunda çevrimiçi kimlikten kopulacağı düşüncesinin gerginlik hissi yaratmasını ifade eden üçüncü faktör “Çevrimiçi Olamama” olarak isimlendirilmektedir. Haberlere ya da elektronik postalara ulaşmayı sağlayan telefonda uzak kalma hissini oluşturduğu huzursuzluk ifadelerini belirten dördüncü faktör ise “Cihazdan Yoksunluk” olarak adlandırılmaktadır.

Araştırma konusu ile ilgili oluşturulan “Öğrenciler açısından, nomofobi etkisi ile demografik özellikler arasında anlamlı bir fark yoktur.” hipotezinin test edilebilmesi için T-Testi ve Tek Faktörlü Varyans (Anova) analizi gerçekleştirilmektedir. Ön lisans seviyesinde turizm ve otel işletmeciliğı programında eğitim gören öğrencilerin nomofobi etkisi ile cinsiyet arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığını test edebilmek amacıyla T-Testi yapılmıştır. Buna ilişkin sonuçlar aşağıdaki Tablo 3’de gösterilmektedir.

Tablo 3. Ön Lisans Seviyesinde Turizm ve Otel İşletmeciliği Programında Eğitim Gören Öğrenciler Açısından Nomofobi Etkisinin Cinsiyete Göre Karşılaştırılması (T-Testi Sonuçları)

		Cinsiyet	N	Ort. ; \bar{X}	s.s.	s.d.	t	p
Nomofobi	İletişim Kaybetme	Kadın	106	3,24	,76977	209	-6,627	,000
		Erkek	105	3,99	,8851			
	Bilgiye Ulaşamama	Kadın	106	2,79	,9382	209	-5,884	,000
		Erkek	105	3,61	1,096			
	Çevrimiçi Olamama	Kadın	106	2,27	,8559	209	-4,516	,000
		Erkek	105	2,92	1,180			
	Cihazdan Yoksunluk	Kadın	106	2,83	1,116	209	-2,251	,025
		Erkek	105	3,16	1,053			

Ön lisans seviyesinde turizm ve otel işletmeciliği programında eğitim gören öğrencilerin nomofobi etkisi ile cinsiyet arasında anlamlı bir farklılık gösterip göstermediği Tablo 3'te gösterilmektedir. Buna göre katılımcı öğrencilerin, iletişimi kaybetme, bilgiye ulaşamama, çevrimiçi olamama ve cihazdan yoksunluk boyutlarında cinsiyet açısından 0,05 düzeyinde anlamlı bir farklılık (t iletişimi kaybetme=-6,627; t bilgiye ulaşamama=-5,884; t cihazdan yoksunluk=-2,251; t çevrimiçi olamama=-4,516; $p < 0,05$) göstermektedir. Diğer bir ifadeyle bahsi geçen boyutların hepsinde erkek katılımcı öğrencilerin, kadın katılımcı öğrencilere göre daha fazla nomofobi etkisi yaşadığı söylenebilmektedir. Ön lisans seviyesinde turizm ve otel işletmeciliği programında eğitim gören öğrencilerin nomofobi etkisi ile demografik özellikler arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığını test edebilmek amacıyla Tek Faktörlü Varyans (ANOVA) yapılmıştır. Buna ilişkin sonuçlar aşağıdaki Tablo 4'te gösterilmektedir.

Tablo 4. Ön Lisans Seviyesinde Turizm ve Otel İşletmeciliği Programında Eğitim Gören Öğrencilerin Nomofobi Etkisi ile Demografik Özelliklere İlişkin Tek Faktörlü Varyans Analizi

Faktör	Parametreler	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	s.d.	Kareler Ortalaması	F	Sig.(p)	
Nomofobi	İletişim Kaybetme	Yaş	Gruplar arası	24,065	3	8,022	11,083	,000
			Gruplar içi	149,827	207	,724		
			Genel	173,892	210			
	Bilgiye Ulaşamama	Yaş	Gruplar arası	49,347	3	16,449	16,669	,000
			Gruplar içi	204,265	207	,987		
			Genel	253,612	210			
	Çevrimiçi Olamama	Yaş	Gruplar arası	17,001	3	5,667	5,177	,002
			Gruplar içi	226,581	207	1,095		
			Genel	243,582	210			
	Cihazdan Yoksunluk	Yaş	Gruplar arası	14,473	3	4,824	4,200	,007
			Gruplar içi	237,776	207	1,149		
			Genel	252,249	210			
Nomofobi	İletişim Kaybetme	Ailenin Yaşadığı Yer	Gruplar arası	1,542	2	,771	,931	,396
			Gruplar içi	172,349	208	,829		
			Genel	173,892	210			
	Bilgiye Ulaşamama	Ailenin Yaşadığı Yer	Gruplar arası	41,646	2	20,823	20,433	,000
			Gruplar içi	211,966	208	1,019		
			Genel	253,612	210			
	Çevrimiçi Olamama	Ailenin Yaşadığı Yer	Gruplar arası	4,475	2	2,238	1,947	,145
			Gruplar içi	239,106	208	1,150		
			Genel	243,582	210			
	Cihazdan Yoksunluk	Ailenin Yaşadığı Yer	Gruplar arası	49,869	2	24,935	25,627	,000
			Gruplar içi	202,380	208	,973		
			Genel	252,249	210			

Tablo 4. Ön Lisans Seviyesinde Turizm ve Otel İşletmeciliği Programında Eğitim Gören Öğrencilerin Nomofobi Etkisi ile Demografik Özelliklere İlişkin Tek Faktörlü Varyans Analizi (devamı)

Faktör	Parametreler	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	s.d.	Kareler Ortalaması	F	Sig.(p)	
Nomofobi	İletişim Kaybetme	Annenin Eğitim Durumu	Gruplar arası	1,542	2	,771	,931	,396
		Gruplar içi	172,349	208	,829			
		Genel	173,892	210				
	Bilgiye Ulaşamama	Annenin Eğitim Durumu	Gruplar arası	41,646	2	20,823	20,433	,000
		Gruplar içi	211,966	208	1,019			
		Genel	253,612	210				
	Çevrimiçi Olamama	Annenin Eğitim Durumu	Gruplar arası	4,475	2	2,238	1,947	,145
		Gruplar içi	239,106	208	1,150			
		Genel	243,582	210				
	Cihazdan Yoksunluk	Annenin Eğitim Durumu	Gruplar arası	49,869	2	24,935	25,627	,000
		Gruplar içi	202,380	208	,973			
		Genel	252,249	210				

Tablo 4’de ön lisans seviyesinde turizm ve otel işletmeciliği programında eğitim gören öğrencilerin nomofobi etkisi ile yaş, ailenin yaşadığı yer, annenin eğitim durumu arasındaki boyutlarda (İletişim Kaybetme, Bilgiye Ulaşamama, Çevrimiçi Olamama, Cihazdan Yoksunluk) anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. Bir başka ifadeyle Tablo 4’de, yaş, ailenin yaşadığı yer, annenin eğitim durumu ile nomofobi etkisi arasında 0,05 anlamlılık düzeyinde önemli bir farklılık göstermektedir ($p < 0,05$).

Tablo 4.1. Ön Lisans Seviyesinde Turizm ve Otel İşletmeciliği Programında Eğitim Gören Öğrencilerin Nomofobi Etkisi ile Yaşa İlişkin Grup İstatistikleri ve Scheffe Testi Sonuçları

Faktör	Parametre	Yaş	N	$\bar{C}_{rt\bar{X}}$	17 yaş ve altı	18-20 yaş	21-23 yaş	24-26 yaş	
Nomofobi	İletişim Kaybetme	Yaş	17 yaş ve altı	6	4,80	-	*	*	-
			18-20 yaş	145	3,75	*	-	*	-
			21-23 yaş	58	3,14	*	*	-	-
			24-26 yaş	2	4,00	-	-	-	-
			Total	211	3,61				
	Bilgiye Ulaşamama	Yaş	17 yaş ve altı	6	3,75	-	-	*	-
			18-20 yaş	145	3,47	-	-	*	-
			21-23 yaş	58	2,43	*	*	-	-
			24-26 yaş	2	4,25	-	-	-	-
			Total	211	3,20				
	Çevrimiçi Olamama	Yaş	17 yaş ve altı	6	2,00	-	-	-	-
			18-20 yaş	145	2,76	-	-	*	-
			21-23 yaş	58	2,21	-	*	-	-
			24-26 yaş	2	3,66	-	-	-	-
			Total	211	2,59				

Tablo 4.1’de farklılıkların hangi ikili gruptan kaynaklandığını gösteren çoklu karşılaştırma testi (Sheffe Testi) sonuçları incelenmektedir. Tablo 4.1 incelendiğinde nomofobi etkisi ile yaş değişkeni iletişimi kaybetme boyutunda incelendiğinde 17 yaş ve altı ($= 4,80$) ile 18-20 yaş ($= 3,75$) ve 21-23 yaş ($= 3,14$) arasında anlamlı bir fark olduğu görülmektedir. Bununla birlikte 18-20 yaş ve 21-23 yaş arasındaki ki ikili gruplarda da anlamlı bir farklılık göstermektedir. Tablo 4.1’deki ortalamalar incelendiğinde yaş ile iletişimi kaybetme durumunu gösteren gruplar arasında en yüksek değere 17 yaş ve altındakilerin sahip olduğu görülmektedir. Diğer bir ifadeyle telefonu olmadığı durumda iletişimi kaybedeceği endişesini en yoğun yaşayan grubun 17 yaş ve altındakiler olduğu düşünülebilir.

Nomofobi etkisi ile yaş değişkeni bilgiye ulaşamama boyutunda incelendiğinde 21-23 yaş (= 2,43) ile 17 yaş ve altı (= 3,75) ve 18-20 yaş (= 3,47) ve arasında anlamlı bir fark olduğu Tablo 4.1’de görülmektedir. Bahsi geçen tablodaki ortalamalar incelendiğinde yaş ile bilgiye ulaşamama durumunu gösteren gruplar arasında en yüksek değere 24-26 yaş (= 4,25) aralığındaki katılımcı öğrencilerin sahip olduğu görülmektedir. Diğer bir ifadeyle telefonu olmadığı durumda bilgiye ulaşamayacağı endişesini en yoğun yaşayan grubun 24-26 yaş aralığındaki katılımcı öğrenciler olduğu söylenebilir.

Tablo 4.1 incelendiğinde nomofobi etkisi ile yaş değişkeni çevrimiçi olamama boyutunda incelendiğinde 18-20 yaş (= 2,76) ile 21-23 yaş (= 2,21) arasında anlamlı bir fark olduğu görülmektedir. Tablo 4.1’deki ortalamalar incelendiğinde yaş ile çevrimiçi olamama durumunu gösteren gruplar arasında en yüksek değere 24-26 yaş (= 3,66) sahip olduğu görülmektedir. Diğer bir ifadeyle telefonu olmadığı durumda çevrimiçi olamama endişesini en yoğun yaşayan grubun 24-26 yaş olduğu düşünülebilir.

Tablo 4.2. Ön Lisans Seviyesinde Turizm ve Otel İşletmeciliği Programında Eğitim Gören Öğrencilerin Nomofobi Etkisi ile Ailenin Yaşadığı Yere İlişkin Tek Faktörlü Varyans Analizi

Faktör	Parametre	Ailenin Yaşadığı Yer	N	$\bar{C}_{rt\bar{X}}$	Köy	İlçe	Kent	
Nomofobi	Bilgiye Ulaşamama	Ailenin Yaşadığı Yer	Köy	11	3,60	-	*	-
			İlçe	165	3,65	*	-	*
			Kent	35	3,42	-	*	-
			Total	211	3,61			
	Cihazdan Yoksunluk	Ailenin Yaşadığı Yer	Köy	11	2,59	-	*	*
			İlçe	165	3,43	*	-	*
			Kent	35	2,30	*	*	-
			Total	211	3,20			

Tablo 4.2’de farklılıkların hangi ikili gruptan kaynaklandığını gösteren çoklu karşılaştırma testi (Scheffe Testi) sonuçları incelenmektedir. Buna göre katılımcı öğrencilerin nomofobi etkisi ile ailenin yaşadığı yer değişkeni bilgiye ulaşamama boyutunda değerlendirildiğinde ilçe (= 3,65) ile köy (= 3,60) ve kent (= 3,42) arasında anlamlı bir fark olduğu görülmektedir. Diğer bir ifadeyle telefonu olmadığı durumda bilgiye ulaşamayacağı endişesini en yoğun yaşayan grubun ailesinin ikamet yeri ilçe olan katılımcı öğrenciler olduğu söylenebilir.

Farklılıkların hangi ikili gruptan kaynaklandığını gösteren çoklu karşılaştırma testi (Scheffe Testi) sonuçları Tablo 4.2’de incelenmektedir. Buna göre katılımcı öğrencilerin nomofobi etkisi ile ailenin yaşadığı yer değişkeni cihazdan yoksunluk boyutunda değerlendirildiğinde köy (= 2,59) ile ilçe (= 3,43) ve kent (= 2,30) arasında anlamlı bir fark olduğu görülmektedir. Diğer bir ifadeyle telefonu olmadığı durumda cihazdan yoksunluk endişesini en yoğun yaşayan grubun ailesinin ikamet yeri ilçe olan katılımcı öğrenciler olduğu söylenebilir.

Tablo 4.3. Ön Lisans Seviyesinde Turizm ve Otel İşletmeciliği Programında Eğitim Gören Öğrencilerin Nomofobi Etkisi ile Annenin Eğitim Durumuna İlişkin Grup İstatistikleri ve Scheffe Testi Sonuçları

Faktör	Parametre	Annenin Eğitim Durumu	N	$C_{rt}\bar{X}$	Okur-yazar	İlköğretim-ortaokul	Lise	Ön lisans	Doktora
Nomofobi	Çevrimiçi Olamama	Okur-yazar	8	2,00	-	-	-	-	-
		İlköğretim-ortaokul	115	2,94	-	-	*	-	-
		Lise	71	2,20		*			
		Ön lisans	13	2,35	-	-	-	-	-
		Doktora	4	1,50	-	-	-	-	-
		Total	211	2,59					
	Cihazdan Yoksunluk	Okur-yazar	8	4,50	-	*	*	*	*
		İlköğretim-ortaokul	115	2,98	*	-	-	-	*
		Lise	71	3,00	*	-	-	-	*
		Ön lisans	13	2,73	*	-	-	-	-
		Doktora	4	1,00	*	*	*	-	-
		Total	211	2,99					

Tablo 4.3’de farklılıkların hangi ikili gruptan kaynaklandığını gösteren çoklu karşılaştırma testi (Scheffe Testi) sonuçları incelenmektedir. Buna göre katılımcı öğrencilerin nomofobi etkisi ile annenin eğitim durumu değişkeni çevrimiçi olamama boyutunda değerlendirildiğinde ilköğretim-ortaokul (= 2,94) ile lise (= 2,20) arasında anlamlı bir fark olduğu görülmektedir. Katılımcı öğrencilerin nomofobi etkisi ile annenin eğitim durumu değişkeni cihazdan yoksunluk boyutunda değerlendirildiğinde okur-yazar (= 4,50) ile ilköğretim-ortaokul (= 2,98), lise (= 3,00), ön lisans (= 2,73) ve doktora (= 1,00) arasında anlamlı bir fark olduğu görülmektedir. Diğer bir ifadeyle çevrimiçi olamama endişesi ilköğretim-ortaokul, cihazdan yoksunluk ise okur-yazar seviyesinde eğitim durumunda annelere sahip katılım öğrencilerde ortaya çıkmakta olduğu düşünülebilir.

Ön lisans seviyesinde turizm ve otel işletmeciliği programında eğitim gören öğrencilerin nomofobi etkisi ile cep telefonu kullanma alışkanlığı arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığını test edebilmek amacıyla Tek Faktörlü Varyans (ANOVA) yapılmıştır. Buna ilişkin sonuçlar aşağıdaki Tablo 5’te gösterilmektedir.

Tablo 5. Ön Lisans Seviyesinde Turizm ve Otel İşletmeciliği Programında Eğitim Gören Öğrencilerin Nomofobi Etkisi ile Cep Telefonu Kullanma Alışkanlığına İlişkin Tek Faktörlü Varyans Analizi

Faktör	Parametreler	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	s.d.	Kareler Ortalaması	F	Sig. (p)	
Nomofobi	İletişim Kaybetme	Kişisel İşler İçin Ders	Gruplar arası	16,133	2	8,067	10,636	,000
		Esnasında Telefon Kullanma	Gruplar içi	157,758	208	,758		
		Alışkanlığı	Genel	173,892	210			
	Bilgiye Ulaşmama	Kişisel İşler İçin Ders	Gruplar arası	14,764	2	7,382	6,429	,002
		Esnasında Telefon Kullanma	Gruplar içi	238,848	208	1,148		
		Alışkanlığı	Genel	253,612	210			

Tablo 5. Ön Lisans Seviyesinde Turizm ve Otel İşletmeciliği Programında Eğitim Gören Öğrencilerin Nomofobi Etkisi ile Cep Telefonu Kullanma Alışkanlığına İlişkin Tek Faktörlü Varyans Analizi (devamı)

Faktör	Parametreler	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	s.d.	Kareler Ortalaması	F	Sig. (p)	
Çevrimiçi Olamama	Kişisel İşler İçin Ders Esnasında Telefon Kullanma Alışkanlığı	Gruplar arası	12,099	2	6,050	5,436	,005	
		Gruplar içi	231,483	208	1,113			
		Genel	243,582	210				
Cihazdan Yoksunluk	Kişisel İşler İçin Ders Esnasında Telefon Kullanma Alışkanlığı	Gruplar arası	14,250	2	7,125	6,227	,002	
		Gruplar içi	237,999	208	1,144			
		Genel	252,249	210				
Nomofobi	İletişim Kaybetme	Gruplar arası	1,246	2	,623	,750	,473	
		Gruplar içi	172,646	208	,830			
		Genel	173,892	210				
	Bilgiye Ulaşamama	Kişisel İşler İçin Ders Esnasında Telefon Kullanma Alışkanlığının Doğruluğu	Gruplar arası	10,902	2	5,451	4,671	,010
			Gruplar içi	242,710	208	1,167		
			Genel	253,612	210			
	Çevrimiçi Olamama	Kişisel İşler İçin Ders Esnasında Telefon Kullanma Alışkanlığının Doğruluğu	Gruplar arası	24,480	2	12,240	11,620	,000
			Gruplar içi	219,102	208	1,053		
			Genel	243,582	210			
	Cihazdan Yoksunluk	Kişisel İşler İçin Ders Esnasında Telefon Kullanma Alışkanlığının Doğruluğu	Gruplar arası	7,224	2	3,612	3,066	,049
			Gruplar içi	245,025	208	1,178		
			Genel	252,249	210			
Nomofobi	İletişim Kaybetme	Gruplar arası	1,506	2	,753	,908	,405	
		Gruplar içi	172,386	208	,829			
		Genel	173,892	210				
	Bilgiye Ulaşamama	Ders Esnasında Telefon Kullanımının Öğretim Elemanı Tarafından Eleştirilmesi	Gruplar arası	3,929	2	1,965	1,637	,197
			Gruplar içi	249,683	208	1,200		
			Genel	253,612	210			
	Çevrimiçi Olamama	Ders Esnasında Telefon Kullanımının Öğretim Elemanı Tarafından Eleştirilmesi	Gruplar arası	16,225	2	8,113	7,422	,001
			Gruplar içi	227,357	208	1,093		
			Genel	243,582	210			
	Cihazdan Yoksunluk	Ders Esnasında Telefon Kullanımının Öğretim Elemanı Tarafından Eleştirilmesi	Gruplar arası	28,834	2	14,417	13,422	,000
			Gruplar içi	223,415	208	1,074		
			Genel	252,249	210			
Nomofobi	İletişim Kaybetme	Gruplar arası	12,637	3	4,212	5,407	,001	
		Gruplar içi	161,255	207	,779			
		Genel	173,892	210				
	Bilgiye Ulaşamama	Ders Dışı İşler İçin İnternette Geçirilen Süre	Gruplar arası	20,258	3	6,753	5,990	,001
			Gruplar içi	233,354	207	1,127		
			Genel	253,612	210			
	Çevrimiçi Olamama	Ders Dışı İşler İçin İnternette Geçirilen Süre	Gruplar arası	8,713	3	2,904	2,560	,056
			Gruplar içi	234,869	207	1,135		
			Genel	243,582	210			
	Cihazdan Yoksunluk	Ders Dışı İşler İçin İnternette Geçirilen Süre	Gruplar arası	4,372	3	1,457	1,217	,305
			Gruplar içi	247,877	207	1,197		
			Genel	252,249	210			
Nomofobi	İletişim Kaybetme	Gruplar arası	16,453	2	8,226	10,868	,000	
		Gruplar içi	157,439	208	,757			
		Genel	173,892	210				
	Bilgiye Ulaşamama	Sosyal Medyada Günlük Geçirilen Süre	Gruplar arası	49,313	2	24,656	25,103	,000
			Gruplar içi	204,299	208	,982		
			Genel	253,612	210			
	Çevrimiçi Olamama	Sosyal Medyada Günlük Geçirilen Süre	Gruplar arası	25,633	2	12,817	12,232	,000
			Gruplar içi	217,949	208	1,048		
			Genel	243,582	210			

Tablo 5. Ön Lisans Seviyesinde Turizm ve Otel İşletmeciliği Programında Eğitim Gören Öğrencilerin Nomofobi Etkisi ile Cep Telefonu Kullanma Alışkanlığına İlişkin Tek Faktörlü Varyans Analizi (devamı)

Cihazdan Yoksunluk	Sosyal Medyada Geçirilen Süre	Günlük	Gruplar arası	10,412	2	5,206	4,478	,012
			Gruplar içi	241,837	208	1,163		
			Genel	252,249	210			

Tablo 5'te ön lisans seviyesinde turizm ve otel işletmeciliği programında eğitim gören öğrencilerin nomofobi etkisi ile kişisel işler için ders esnasında telefon kullanma alışkanlığı, bu alışkanlığın doğru gelip gelmemesi durumu ya da öğretim elemanları tarafından eleştirilme durumları, günlük internette geçirilen süre ve telefon aracılığıyla sosyal medya uygulamalarında günlük geçirilen süre arasındaki boyutlarda (İletişim Kaybetme, Bilgiye Ulaşamama, Çevrimiçi Olamama, Cihazdan Yoksunluk) anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. Bir başka ifadeyle Tablo 5'te, kişisel işler için ders esnasında telefon kullanma alışkanlığı, bu alışkanlığın doğru gelip gelmemesi durumu ya da öğretim elemanları tarafından eleştirilme durumları, günlük internette geçirilen süre ve telefon aracılığıyla sosyal medya uygulamalarında günlük geçirilen süre ile nomofobi etkisi arasında 0,05 anlamlılık düzeyinde önemli bir farklılık göstermektedir ($p < 0,05$).

Tablo 5.1. Ön Lisans Seviyesinde Turizm ve Otel İşletmeciliği Programında Eğitim Gören Öğrencilerin Nomofobi Etkisi İle Kişisel İşler İçin Ders Esnasında Telefon Kullanma Alışkanlığına İlişkin Grup İstatistikleri ve Scheffe Testi Sonuçları

Faktör	Parametre	Kişisel İşler İçin Ders Esnasında Telefon Kullanma Alışkanlığı	N	\bar{X}	Evet	Hayır	Kısmen	
Nomofobi	İletişim Kaybetme	Kişisel İşler İçin Ders Esnasında Telefon Kullanma Alışkanlığı	Evet	82	3,93	-	*	*
			Hayır	35	3,17	*	-	-
			Kısmen	94	3,51	*	-	-
			Total	211	3,61			
	Bilgiye Ulaşamama	Kişisel İşler İçin Ders Esnasında Telefon Kullanma Alışkanlığı	Evet	82	3,28	-	*	-
			Hayır	35	2,61	*	-	*
			Kısmen	94	3,35	-	*	-
			Total	211	3,20			
	Çevrimiçi Olamama	Kişisel İşler İçin Ders Esnasında Telefon Kullanma Alışkanlığı	Evet	82	2,66	-	*	-
			Hayır	35	2,06	*	-	*
			Kısmen	94	2,73	-	*	-
			Total	211	2,59			
Cihazdan Yoksunluk	Kişisel İşler İçin Ders Esnasında Telefon Kullanma Alışkanlığı	Evet	82	3,20	-	*	-	
		Hayır	35	2,44	*	-	*	
		Kısmen	94	3,02	-	*	-	
		Total	211	2,99				

Tablo 5.1'de farklılıkların hangi ikili gruptan kaynaklandığını gösteren çoklu karşılaştırma testi (Scheffe Testi) sonuçları incelenmektedir. Tablo 5.1 incelendiğinde nomofobi etkisi ile kişisel işler için ders esnasında telefon kullanma alışkanlığı değişkeni iletişimi kaybetme boyutunda incelendiğinde evet ($\bar{X} = 3,93$) ile hayır ($\bar{X} = 3,17$) ve kısmen ($\bar{X} = 3,51$) şeklinde yanıtlayan katılımcılar arasında anlamlı bir fark olduğu görülmektedir. Tablo 5.1'deki ortalamalar incelendiğinde kişisel işler için ders esnasında telefon kullanma alışkanlığı ile iletişimi kaybetme durumunu gösteren gruplar arasında en yüksek değere evet şeklinde yanıtlayan katılımcıların sahip olduğu görülmektedir. Diğer bir ifadeyle telefonu olmadığı durumda iletişimi kaybedeceği endişesini en yoğun yaşayan grubun zaten ders esnasında telefon kullanma alışkanlığı olan katılımcıların olduğu düşünülebilir.

Tablo 5.1 incelendiğinde nomofobi etkisi ile kişisel işler için ders esnasında telefon kullanma alışkanlığı değişkeni bilgiye ulaşamama boyutunda incelendiğinde evet (= 3,28) ile hayır (= 2,61) ve hayır ile kısmen (= 3,35) şeklinde yanıtlayan katılımcılar arasında anlamlı bir fark olduğu görülmektedir. Tablo 5.1'deki ortalamalar incelendiğinde kişisel işler için ders esnasında telefon kullanma alışkanlığı ile bilgiye ulaşamama durumunu gösteren gruplar arasında en yüksek değere kısmen şeklinde yanıtlayan katılımcıların sahip olduğu görülmektedir.

Tablo 5.1 incelendiğinde nomofobi etkisi ile kişisel işler için ders esnasında telefon kullanma alışkanlığı değişkeni çevrimiçi olamama boyutunda incelendiğinde evet (= 2,66) ile hayır (= 2,06) ve hayır ile kısmen (= 2,73) şeklinde yanıtlayan katılımcılar arasında anlamlı bir fark olduğu görülmektedir. Tablo 5.1'deki ortalamalar incelendiğinde kişisel işler için ders esnasında telefon kullanma alışkanlığı ile çevrimiçi olamama durumunu gösteren gruplar arasında en yüksek değere kısmen şeklinde yanıtlayan katılımcıların sahip olduğu görülmektedir.

Tablo 5.1 incelendiğinde nomofobi etkisi ile kişisel işler için ders esnasında telefon kullanma alışkanlığı değişkeni cihazdan yoksunluk boyutunda incelendiğinde evet (= 3,20) ile hayır (= 2,44) ve hayır ile kısmen (= 3,02) şeklinde yanıtlayan katılımcılar arasında anlamlı bir fark olduğu görülmektedir. Tablo 5.1'deki ortalamalar incelendiğinde kişisel işler için ders esnasında telefon kullanma alışkanlığı ile cihazdan yoksunluk durumunu gösteren gruplar arasında en yüksek değere evet şeklinde yanıtlayan katılımcıların sahip olduğu görülmektedir.

Tablo 5.2. Ön Lisans Seviyesinde Turizm ve Otel İşletmeciliği Programında Eğitim Gören Öğrencilerin Nomofobi Etkisi İle Kişisel İşler İçin Ders Esnasında Telefon Kullanma Alışkanlığının Doğruluğuna İlişkin Grup İstatistikleri ve Scheffe Testi Sonuçları

Faktör	Parametre	Kişisel İşler İçin Ders Esnasında Telefon Kullanma Alışkanlığının Doğruluğu	N	$\frac{\sum C_{rt}}{\bar{X}}$	Evet	Hayır	Kısmen
Nomofobi	Bilgiye Ulaşamama	Evet	61	3,51	-	*	-
		Hayır	81	2,95	*	-	-
		Kısmen	69	3,22	-	-	-
		Total	211	3,20			
Çevrimiçi Olamama	Kişisel İşler İçin Ders Esnasında Telefon Kullanma Alışkanlığının Doğruluğu	Evet	61	2,90	-	-	*
		Hayır	81	2,77	-	-	*
		Kısmen	69	2,11	*	*	-
		Total	211	2,59			

Tablo 5.2 incelendiğinde nomofobi etkisi ile kişisel işler için ders esnasında telefon kullanma alışkanlığının doğruluğu değişkeni bilgiye ulaşamama boyutunda incelendiğinde evet (= 3,51) ile hayır (= 2,95) şeklinde yanıtlayan katılımcılar arasında anlamlı bir fark olduğu görülmektedir. Tablo 5.2'deki ortalamalar incelendiğinde kişisel işler için ders esnasında telefon kullanma alışkanlığının doğruluğu ile bilgiye ulaşamama durumunu gösteren gruplar arasında en yüksek değere evet şeklinde yanıtlayan katılımcıların sahip olduğu görülmektedir.

Tablo 5.2 incelendiğinde nomofobi etkisi ile kişisel işler için ders esnasında telefon kullanma alışkanlığının doğruluğu değişkeni çevrimiçi olamama boyutunda incelendiğinde kısmen (= 2,11) ile evet (= 2,90) ve hayır (= 2,77) şeklinde yanıtlayan katılımcılar arasında anlamlı bir fark olduğu görülmektedir. Tablo 5.2'deki ortalamalar

incelendiğinde kişisel işler için ders esnasında telefon kullanma alışkanlığının doğruluğu ile çevrimiçi olamama durumunu gösteren gruplar arasında en yüksek değere evet şeklinde yanıtlayan katılımcıların sahip olduğu görülmektedir.

Tablo 5.3: Ön Lisans Seviyesinde Turizm ve Otel İşletmeciliği Programında Eğitim Gören Öğrencilerin Nomofobi Etkisi ile Ders Esnasında Telefon Kullanımının Öğretim Elemanı Tarafından Eleştirilmesine İlişkin Grup İstatistikleri ve Scheffe Testi Sonuçları

Faktör	Parametre	Ders Esnasında Telefon Kullanımının Öğretim Elemanı Tarafından Eleştirilmesi	N	\bar{C}_{rt} \bar{X}	Evet	Hayır	Kısmen	
Nomofobi	Çevrimiçi Olamama	Ders Esnasında Telefon Kullanımının Öğretim Elemanı Tarafından Eleştirilmesi	Evet	72	2,31	-	-	*
		Hayır	68	2,50	-	-	*	
		Kısmen	71	2,97	*	*	-	
		Total	211	2,59				
Cihazdan Yoksunluk	Ders Esnasında Telefon Kullanımının Öğretim Elemanı Tarafından Eleştirilmesi	Evet	72	3,35	-	*	-	
		Hayır	68	2,47	*	-	*	
		Kısmen	71	3,13	-	*	-	
		Total	211	2,99				

Tablo 5.3 incelendiğinde nomofobi etkisi ile kişisel işler için ders esnasında telefon kullanımının öğretim elemanı tarafından eleştirilmesi değişkeni çevrimiçi olamama boyutunda incelendiğinde kısmen ($= 2,97$) ile evet ($= 2,31$) ve hayır ($= 2,50$) şeklinde yanıtlayan katılımcılar arasında anlamlı bir fark olduğu görülmektedir. Tablo 5.3'teki ortalamalar incelendiğinde ders esnasında telefon kullanımının öğretim elemanı tarafından eleştirilmesi ile çevrimiçi olamama durumunu gösteren gruplar arasında en yüksek değere kısmen şeklinde yanıtlayan katılımcıların sahip olduğu görülmektedir.

Tablo 5.3 incelendiğinde nomofobi etkisi ile kişisel işler için ders esnasında telefon kullanımının öğretim elemanı tarafından eleştirilmesi değişkeni cihazdan yoksunluk boyutunda incelendiğinde hayır ($= 2,47$) ile evet ($= 3,35$) ve kısmen ($= 3,13$) şeklinde yanıtlayan katılımcılar arasında anlamlı bir fark olduğu görülmektedir. Tablo 5.3'teki ortalamalar incelendiğinde ders esnasında telefon kullanımının öğretim elemanı tarafından eleştirilmesi ile cihazdan yoksunluk durumunu gösteren gruplar arasında en yüksek değere evet şeklinde yanıtlayan katılımcıların sahip olduğu görülmektedir.

Tablo 5.4. Ön Lisans Seviyesinde Turizm ve Otel İşletmeciliği Programında Eğitim Gören Öğrencilerin Nomofobi Etkisi ile Ders Dışı İşler İçin İnternette Geçirilen Süresine İlişkin Grup İstatistikleri ve Scheffe Testi Sonuçları

Faktör	Parametre	Ders Dışı İşler İçin İnternette Geçirilen Süre	N	\bar{C}_{rt} \bar{X}	30 dakikadan	30-120 dk	121-210 dk	211 dk ve daha fazla	
Nomofobi	İletişim Kaybetme	Ders Dışı İşler İçin İnternette Geçirilen Süre	30 dakikadan az	16	2,92	-	-	*	-
		30-120 dk	43	3,55	-	-	-	-	
		121-210 dk	72	3,86	*	-	-	-	
		211 dk ve daha fazla	80	3,56	-	-	-	-	
		Total	211	3,61					

Tablo 5.4. Ön Lisans Seviyesinde Turizm ve Otel İşletmeciliği Programında Eğitim Gören Öğrencilerin Nomofobi Etkisi ile Ders Dışı İşler İçin İnternette Geçirilen Süresine İlişkin Grup İstatistikleri ve Scheffe Testi Sonuçları (devamı)

Bilgiye Ulaşamama	Ders Dışı İşler İçin İnternette Geçirilen Süre	30 dakikadan az	16	2,78	-	-	*	-
		30-120 dk	43	2,97	-	-	*	-
		121-210 dk	72	3,62	*	*	-	*
		211 dk ve daha fazla	80	3,03	-	-	*	-
		Total	211	3,20				

Tablo 5.4 incelendiğinde nomofobi etkisi ile kişisel işler için ders dışı işler için internette geçirilen süre değişkeni iletişimi kaybetme boyutunda incelendiğinde 30 dakikadan az ($= 2,92$) ile 121-210 dk ($= 3,86$) şeklinde yanıtlayan katılımcılar arasında anlamlı bir fark olduğu görülmektedir. Tablo 5.4'deki ortalamalar incelendiğinde ders dışı işler için internette geçirilen süre ile iletişimi kaybetme durumunu gösteren gruplar arasında en yüksek değere 121-210 dk şeklinde günlük internette süre geçiren katılımcıların sahip olduğu görülmektedir.

Tablo 5.4 incelendiğinde nomofobi etkisi ile kişisel işler için ders dışı işler için internette geçirilen süre değişkeni bilgiye ulaşamama boyutunda incelendiğinde 121-210 dk. ($= 3,62$) ile 30 dakikadan az ($= 2,78$), 30-120 dk. ($= 2,97$) ve 211 dk. ve daha fazla ($= 3,03$) şeklinde yanıtlayan katılımcılar arasında anlamlı bir fark olduğu görülmektedir. Tablo 5.4'deki ortalamalar incelendiğinde ders dışı işler için internette geçirilen süre ile bilgiye ulaşamama durumunu gösteren gruplar arasında en yüksek değere 121-210 dk şeklinde günlük internette süre geçiren katılımcıların sahip olduğu görülmektedir.

Tablo 5.5. Ön Lisans Seviyesinde Turizm ve Otel İşletmeciliği Programında Eğitim Gören Öğrencilerin Nomofobi Etkisi ile Sosyal Medyada Günlük Geçirilen Süreye İlişkin Grup İstatistikleri ve Scheffe Testi Sonuçları

Faktör	Parametre	Sosyal Medyada Günlük Geçirilen Süre	N	$C_{rt}\bar{X}$	30 dakikadan az	30-120 dk	121-210 dk
İletişim Kaybetme	Sosyal Medyada Günlük Geçirilen Süre	30 dakikadan az	19	2,80	-	*	*
		30-120 dk	78	3,56	*	-	-
		121-210 dk	114	3,79	*	-	-
		Total	211	3,61			
Nomofobi Bilgiye Ulaşamama	Sosyal Medyada Günlük Geçirilen Süre	30 dakikadan az	19	2,60	-	-	*
		30-120 dk	78	2,69	-	-	*
		121-210 dk	114	3,64	*	*	-
		Total	211	3,20			
Çevrimiçi Olamama	Sosyal Medyada Günlük Geçirilen Süre	30 dakikadan az	19	1,96	-	-	*
		30-120 dk	78	2,29	-	-	*
		121-210 dk	114	2,90	*	*	-
		Total	211	2,59			

Tablo 5.5. Ön Lisans Seviyesinde Turizm ve Otel İşletmeciliği Programında Eğitim Gören Öğrencilerin Nomofobi Etkisi ile Sosyal Medyada Günlük Geçirilen Süreye İlişkin Grup İstatistikleri ve Scheffe Testi Sonuçları (devamı)

Cihazdan Yoksunluk	Sosyal Medyada Günlük Geçirilen Süre	30 dakikadan az	19	2,81	-	-	-
		30-120 dk	78	2,74	-	-	*
		121-210 dk	114	3,20	-	*	-

Tablo 5.5 incelendiğinde nomofobi etkisi ile sosyal medyada günlük geçirilen süre değişkeni iletişimi kaybetme boyutunda incelendiğinde 30 dakikadan az (= 2,80) ile 30-120 dk. (= 3,56) ve 121-210 dk (= 3,79) şeklinde yanıtlayan katılımcılar arasında anlamlı bir fark olduğu görülmektedir. Tablo 5.5'deki ortalamalar incelendiğinde sosyal medyada günlük geçirilen süre ile iletişimi kaybetme durumunu gösteren gruplar arasında en yüksek değere 121-210 dk şeklinde günlük sosyal medyada süre geçiren katılımcıların sahip olduğu görülmektedir.

Tablo 5.5 incelendiğinde nomofobi etkisi ile sosyal medyada günlük geçirilen süre değişkeni bilgiye ulaşma boyutunda incelendiğinde 121-210 dk (= 3,64) ile 30-120 dk. (= 2,69) ve 30 dakikadan az (= 2,60) şeklinde yanıtlayan katılımcılar arasında anlamlı bir fark olduğu görülmektedir. Tablo 5.5'deki ortalamalar incelendiğinde sosyal medyada günlük geçirilen süre ile bilgiye ulaşma durumunu gösteren gruplar arasında en yüksek değere 121-210 dk şeklinde günlük sosyal medyada süre geçiren katılımcıların sahip olduğu görülmektedir.

Tablo 5.5 incelendiğinde nomofobi etkisi ile sosyal medyada günlük geçirilen süre değişkeni çevrimiçi olamama boyutunda incelendiğinde 121-210 dk. (= 2,90) ile 30-120 dk. (= 2,29) ve 30 dakikadan az (= 1,96) şeklinde yanıtlayan katılımcılar arasında anlamlı bir fark olduğu görülmektedir. Tablo 5.5'deki ortalamalar incelendiğinde sosyal medyada günlük geçirilen süre ile çevrimiçi olamama durumunu gösteren gruplar arasında en yüksek değere 121-210 dk şeklinde günlük sosyal medyada süre geçiren katılımcıların sahip olduğu görülmektedir.

Tablo 5.5 incelendiğinde nomofobi etkisi ile sosyal medyada günlük geçirilen süre değişkeni cihazdan yoksunluk boyutunda incelendiğinde 121-210 dk. (= 3,20) ile 30-120 dk. (= 2,74) şeklinde yanıtlayan katılımcılar arasında anlamlı bir fark olduğu görülmektedir. Tablo 5.5'deki ortalamalar incelendiğinde sosyal medyada günlük geçirilen süre ile cihazdan yoksunluk durumunu gösteren gruplar arasında en yüksek değere 121-210 dk şeklinde günlük sosyal medyada süre geçiren katılımcıların sahip olduğu görülmektedir.

Sonuç ve Öneriler

Sanal ortamdaki uzak kalma endişesinin günümüzde kaçınılmaz olduğu görülmektedir. Turizm işletmeleri, çoğunlukla sezonluktur ve yoğun çalışma ortamı içerisinde sanal ortamda zaman harcamanın zor olduğu bilinmektedir. Bu bağlamda, nomofobi etkisinin turizm öğrencileri üzerindeki etkileri üzerindeki incelemeler sonucunda çeşitli sonuçlar elde edilmiştir.

Üniversite öğrencileri arasında akıllı telefonların nomofobi etkisini ortaya çıkardığına (Gezgin & Adnan, 2016, Apak & Yaman, 2019) dair alanyazınla çalışma sonuçları doğru orantılıdır. Ayrıca, alanyazında ele alınan ve benzerlik gösteren diğer sonuçlar ise telefon kullanım oranının ergen ve gençlerde giderek artması (Gonçalves, Dias & Correia 2020), uzak kalmaları durumunda da endişe, korku gibi hissiyatlar (Polat, 2017) göstermeleridir.

Katılımcı öğrencilerin ders esnasında kişisel işleri için internet kullanma alışkanlıkları olduğu ve bu durumun dikkatlerini dağıtmadığı ortaya çıkmıştır. Bununla birlikte, ders esnasında internet kullanmanın doğru bir davranış şekli olmadığı da belirtilmiştir. Telefon aracılığıyla sosyal medyada, çoğu zaman, 121-210 dk zaman harcarken, ders dışı işleri için günlük 211 dakikadan daha fazla internette zaman geçirmektedirler.

İletişimi kaybetme, bilgiye ulaşamama, çevrimiçi olamama ve cihazdan yoksunluk boyutlarında erkek katılımcıların kadın katılımcılara göre daha fazla nomofobi etkisi altında olduğu tespit edilmiştir. Böylece birinci hipotez reddedilmiştir. Ayrıca, bahsi geçen boyutlarda katılımcı öğrencilerin, yaş, ailenin yaşadığı yer, annenin eğitim durumu ile nomofobi etkisi arasında anlamlılık düzeyinde önemli bir farklılık göstermektedir. Bu bağlamda, yaş ile iletişimi kaybetme durumunu gösteren, diğer bir deyişle telefonu olmadığında iletişim kaybetme endişesini en yoğun yaşayanı grubun 17 yaş ve altındakiler olduğu görülmektedir. Telefonu olmadığında bilgiye ulaşamama, telefonu olmadığı durumda çevrimiçi olamama endişesini ise en yoğun 24-26 yaş aralığındakilerin yaşadığı elde edilen diğer sonuçlardır.

Nomofobi etkisi ile telefonu olmadığı durumda bilgiye ulaşamayacağı ve cihazdan yoksunluk endişesini en yoğun yaşayanın ailesinin ikamet yeri ilçe olan katılımcı öğrencilerdir. Bununla birlikte, telefonu olmadığı durumda iletişimi kaybedeceği endişesini en yoğun yaşayan grubun ders esnasında telefon kullanma alışkanlığı olan katılımcılar olduğu görülmektedir. Telefon kullanma alışkanlığı ile kısmen bilgiye ulaşamama, cihazdan yoksunluk ve çoğunlukla çevrimiçi olamama endişesi yaşadıkları tespit edilmiştir. Çevrimiçi olamama endişesi ilköğretim-ortaokul, cihazdan yoksunluk ise okur-yazar seviyesindeki eğitimi olan annelere sahip katılım öğrencilerde ortaya çıktığı tespit edilmiştir. Bu bağlamda üçüncü hipotez reddedilmiştir.

Nomofobi etkisi ile kişisel işler için ders esnasında telefon kullanma alışkanlığının doğruluğu, yoğun olarak bilgiye ulaşamama ve çevrimiçi olamama boyutunda görülmektedir. Ayrıca, nomofobi etkisi ile kişisel işler için ders dışı işler için internette 121-210 dk günlük süre geçiren katılımcı öğrencilerin iletişimi kaybetme ve bilgiye ulaşamama endişesi duydukları belirlenmiştir. Bununla birlikte, 121-210 dk şeklinde günlük sosyal medyada süre geçiren katılımcıların nomofobi açısından değerlendirildiğinde bilgiye ulaşama, çevrimiçi olamama ve cihazdan yoksunluk duygusu içerisinde oldukları görülmektedir.

Nomofobinin, katılımcılar üzerinde etkili olduğu tespit edilmiştir. Özellikle katılımcı öğrencilerinde sanal ortamdan uzak kaldıklarında ulaşmak istediklerinden uzak kalacakları endişe içerisinde davranışlar sergiledikleri görülmektedir. Bu bağlamda, katılımcı öğrenciler, davranışlarının yanlış olduklarını bilmelerine rağmen ders esnasında akıllı cihazları ile internette vakit geçirmek istemeleri nomofobinin etkileri olarak tespit edilmiştir. Nomofobi etkisi ile internet kullanım geçmişi arasında yapılan ANOVA testi sonucunda anlamlı bir farklılık bulunamadığından ikinci hipotez kabul edilmektedir.

Öğrencilerin, sanal dünyadan neden uzak kalamadıkları, davranışlarının yanlış olduğunu bilmelerine rağmen ders esnasında neden akıllı telefonlarına yöneldiklerine dair derinlemesine görüşmeler yapılabilir. Ayrıca, turizm endüstrisi doğası gereği emek yoğunudur. Buna istinaden iş hayatına girdiklerinde nomofobi etkisinden uzaklaşarak çalışmalarına imkân tanınması sağlanabilir.

Beyan

Makalenin tüm yazarlarının makale sürecine verdikleri katkı eşittir. Yazarların bildirmesi gereken herhangi bir çıkar çatışması yoktur. Bu çalışmada kullanılan verilerin toplanabilmesi için gerekli olan etik kurul izin belgesi Uşak Üniversitesi Sosyal ve Beşerî Bilimler Bilimsel Araştırma Yayın Etiği Kurulu 08.03.2022 tarih ve 2022-48 sayılı karar ile alınmıştır.

KAYNAKÇA

- Abraham N., Mathias J. & Williams S. (2014). A study to assess the knowledge and effect of nomophobia among students of selected degree colleges in Mysore. *Asian Journal of Nursing Education and Research*, 4(4), 421-428.
- Adnan, M. & Gezgin, D.M. (2016). Modern çağın yeni fobisi: üniversite öğrencileri arasında nomofobi prevalansı. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 49 (1). 141-158. https://doi.org/10.1501/Egifak_0000001378
- Anshari, M., Alas, Y. & Sulaiman, E. (2019). Smartphone addictions and nomophobia among youth. *Vulnerable Children and Youth Studies*, 14(3), 242-247. <https://doi.org/10.1080/17450128.2019.1614709>
- Apak, E. & Yaman, Ö. M. (2019). Üniversite öğrencilerinde nomofobi yaygınlığı ve nomofobi ile sosyal fobi arasındaki ilişki: Bingöl Üniversitesi örnekleme. *Addicta: The Turkish Journal on Addictions*, 6, 611-629. <http://dx.doi.org/10.15805/addicta.2019.6.3.0078>
- Arman, A. & Şahin Ören, T. (2021). Yiyecek İçecek İşletmeleri Çalışanlarında Sanal Kaytarma ve Nomofobi İlişkisi Üzerine Ampirik Bir Araştırma. *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, 2021, 9(3), 2228-2258. <http://dx.doi.org/10.21325/jotags.2021.890>
- Barnes, S. J. Pressey, A. D., & Scornavacca E. (2019). Mobile ubiquity: Understanding the relationship between cognitive absorption, smartphone addiction and social network services. *Computers in Human Behavior*, 90, 246-258. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2018.09.013>
- Beranuy, M., Oberst, U., Carbonell, X. & Chamarro, A. (2009). Problematic Internet and mobile phone use and clinical symptoms in college students: The role of emotional intelligence. *Computers in Human Behavior*, 25, 1182-1187. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2009.03.001>
- Bian, M. & Leung, L. (2015). Linking loneliness, shyness, smartphone addiction symptoms, and patterns of smartphone use to social capital. *Social Science Computer Review*, 33(1), 61-79, <https://doi.org/10.1177/0894439314528779>
- Erdem, H. Kalkın, G., Türen, U. & Deniz, M. (2016). Üniversite öğrencilerinde mobil telefon yoksunluğu korkusunun (nomofobi) akademik başarıya etkisi. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 21(3), 923-936.

- Galhardo, A., Loureiro, D., Massano-Cardoso, I. & Cunha, M. (2022). Adaptation of the European Portuguese version of the nomophobia questionnaire for adolescents. Factor Structure and Psychometric Properties. *International Journal of Mental Health and Addiction*, 1-18. <https://doi.org/10.1007/s11469-022-00754-9>
- Gürol, A., Apay, S.E., Özdemir, S., Uslu, S. & Güven, R. (2020). Üniversite öğrencilerinde nomofobi ve sosyal anksiyete düzeylerinin karşılaştırılması. *Acıbadem Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 11(4), 701-705. <https://doi.org/10.31067/0.2020.321>
- Kaplan Akıllı G. & Gezgin D. M. (2016). Üniversite öğrencilerinin nomofobi düzeyleri ile farklı davranış örüntülerinin arasındaki ilişkilerin incelenmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(40): 51-69.
- King, A. L. S., Valença, A. M., Silva, A. C. O., Baczynski, T., Carvalho, M. R., & Nardi, A. E. (2013). Nomophobia: Dependency on virtual environments or social phobia? *Computers in Human Behavior*, 29(1), 140-144. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2012.07.025>
- Nicola Luigi Bragazzi, N.L. & Del Puente, G. (2014). A proposal for including nomophobia in the new DsM-V HyPotHesis. *Psychology Research and Behavior Management*, 7, 155-160. <https://doi.org/10.2147/PRBM.S41386>
- Polat, R. (2017). Dijital Hastalık Olarak Nomofobi. *Yeni Medya Elektronik Dergi*, 1(2), 164-172. doi: 10.17932/IAU.EJNM.25480200.2017.1/2.164-172
- Rodríguez-García, A. M., Moreno-Guerrero, A. J., & Lopez Belmonte, J. (2020). Nomophobia: An individual's growing fear of being without a smartphone—A systematic literature review. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 17(2), 580. <https://doi.org/10.3390/ijerph17020580>
- Gonçalves, S., Dias, P. & Correia, P. (2020). Nomophobia and lifestyle: Smartphone use and its relationship to psychopathologies. *Computers in Human Behavior Reports*, 2, <https://doi.org/10.1016/j.chbr.2020.100025>.
- Torpil, B. Ünsal, E., Yıldız, E. & Pekçetin, S. (2021). Relationship between nomophobia and occupational performance among university students. *British Journal of Occupational Therapy*, 84(7), 441-445, <https://doi.org/10.1177/0308022620950984>
- Öz, H. & Tortop, H.S. (2018). Üniversite okuyan genç yetişkinlerin mobil telefon yoksunluğu korkusu (nomofobi) ile kişilik tipleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Yeni Medya Elektronik Dergi*, 2(3), 146-159. 10.17932/IAU.EJNM.25480200.2018.2/3
- Walsh, S. P., White, K. M. & Young, R. M. (2010). Needing to connect: The effect of self and others on young people's involvement with their mobile phones. *Australian Journal of Psychology*, 62(4), 194-203. <https://doi.org/10.1080/00049530903567229>

A Research on The Effect of Nomophobia In Terms of Tourism and Hotel Management Students With Associate Degree Education

Tuba ŞAHİN ÖREN

Uşak University, Banaz Vocational School, Uşak/Turkey

Çiğdem MUTLU b

Dokuz Eylul University, Izmir Vocational School, Izmir7Turkey

Extensive Summary

The spread of technology with globalization has resulted in the expansion of the virtual world. Although technology has many positive uses, it makes people addicted to it, causing negative consequences. In this context, feelings such as anxiety and fear arise in case of staying away from smart devices, and this phenomenon is called nomophobia. Nomophobia manifests itself in the tourism industry as well as in many other industries. Although the tourism industry is labor-intensive and time to spend time in the virtual environment is limited, it is normal for tourism employees to exhibit behaviors such as anxiety and fear when they are away from smart devices.

The easy accessibility provided by the virtual environment has attracted people and brought technology addiction. Thus, individuals have faced problems that can be explained as digital disease. The loss of the virtual environment or having to move away from this environment creates a feeling of incompleteness in individuals. Talking, instant messaging, shopping, socializing etc. via mobile devices. activities have increased this dependency gradually. In other words, individuals naturally meet to live constantly dependent on technology. In this context, the concept of nomophobia emerges. Nomophobia can be explained as the emotions and feelings experienced by individuals, such as anxiety and stress, as a result of being disconnected from electronic devices (Polat, 2017, s. 165-166). Although the concept of nomophobia is expressed as a problem specific to the digital age, it also stems from the fear of not being able to access smartphones. Nomophobia, which is thought to cause mental, physical, educational and social problems; On the other hand, it has a feature that negatively affects the personality structure and self-esteem of individuals, increases the stress in daily life and creates anxiety disorder. With all these features, it is one of the most important health problems today (Rodríguez-García vd., 2020, s. 6). In this study, it is aimed to reveal the nomophobia status of associate degree students studying to be an intermediate staff in the tourism sector. In other words, it is aimed to reveal the anxiety of being away from the mobile phone of the students who are studying to be an intermediate staff in the tourism sector. The population of the study was determined as 300 associate degree students studying in Dokuz Eylul University, Izmir Vocational School, Tourism and Hotel Management program. The convenience sampling method was determined as the sampling strategy, and the sample size was created with 211 students. Factor analysis was conducted in order to determine the dimensions of the nomophobia effect of the students studying in the Tourism and Hotel Management associate degree program. Finally, difference analyzes, in other words, t-test and anova analyzes were carried out to reveal the effect of the dimensions determined because of factor analysis.

When the findings of the study are evaluated, the participant students mostly state that the use of the phone during the lesson does not distract their attention but is mostly criticized by the instructors during the lesson. In addition, it can be said that the most intense group among the participants who are worried that they will not be able to access

information if they do not have a phone is the participant students whose family is in the district. However, it can be thought that the group who is most worried about losing communication if they do not have a phone is the participants who already have the habit of using the phone during the lesson. It is seen that among the groups that show the time spent on the internet for extracurricular work and the state of not being able to access information, the participants who spend time on the internet daily in the form of 121-210 minutes have the highest value. It has been determined that the participants who spend time on social media daily, in the form of 121-210 minutes, have the highest value among the groups showing the state of being deprived of the device and the daily time spent on social media.

It is seen that the worry of staying away from the virtual environment is inevitable today. Tourism businesses are mostly seasonal and it is known that it is difficult to spend time in the virtual environment in a busy working environment. In this context, various results have been obtained as a result of the studies on the effects of nomophobia on tourism students. The results of the studies are directly proportional to the literature that reveals the nomophobia effect of smartphones among university students (Gezgin and Adnan, 2016, Apak and Yaman, 2019). In addition, other similar results discussed in the literature are that the rate of phone usage increases gradually in adolescents and young people (Gonçalves, Dias, and Correia 2020), and they show feelings such as anxiety and fear when they stay away (Polat, 2017). It has been revealed that the participant students have habits of using the internet for their personal work during the lesson and this situation does not distract their attention. However, it was also stated that using the internet during the lesson is not a correct behavior. With the effect of nomophobia, it is the participant students whose families live in the district, where they cannot access information without a phone and have the most anxiety about deprivation from the device. On the other hand, it is seen that the group who is most worried that they will lose communication if they do not have a phone is the participants who have the habit of using the phone during the lesson. It has been determined that the participant students who spend 121-210 minutes a day on the internet for extracurricular work for personal affairs because of nomophobia are worried about losing communication and not being able to access information. On the other hand, when the participants who spend 121-210 minutes on social media daily are evaluated in terms of nomophobia, it is seen that they have a feeling of lack of access to information, not being able to be online and deprivation of the device. In-depth interviews can be conducted on why students cannot stay away from the virtual world and why they turn to their smart phones during the lesson despite knowing that their behavior is wrong. Also, the tourism industry is inherently labor-intensive. Based on this, when they enter the business life, it can be ensured that they are allowed to work by getting away from the effect of nomophobia.

Ek-1: Etik Kurul İzni

Evrak Tarihi ve Sayısı: 11.03.2022-E.69177

T.C.
UŞAK ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Sosyal ve Beşeri Bilimler Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu

Sayı :E-89784354-050.99-69177
Konu :Karar

11.03.2022

Sayın Öğr. Gör. Dr. Tuba ŞAHİN ÖREN
Banaz Meslek Yüksekokulu Müdürlüğü - Öğretim Görevlisi

Sosyal ve Beşeri Bilimler Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulunun 2022-48 sayılı kararı ekte yer almaktadır.
Bilgilerini rica ederim.

Prof. Dr. Zekerya BATUR
Başkan

Ek:Karar 2022-48 (1 sayfa)

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu :BSPBY7JY0S Pın Kodu :33682
Adres:1 Eylül Kampüsü İzmir Yolu 8 Km 64100/Uşak
Telefon:(0276)221 21 80 Faks:(0276)221 21 81
e-Posta:hukuk@usak.edu.tr Web:www.hukuk.usak.edu.tr
Kep Adresi:usakuniversitesi@hs01.kep.tr

Belge Takip Adresi : <https://www.turkiye.gov.tr/usak-universitesi-ebys>

Bilgi için: Merve UNAL
Unvanı: Memur

Ek-1: Etik Kurul İzni (devamı)

T.C.
UŞAK ÜNİVERSİTESİSOSYAL VE BEŞERİ BİLİMLER
BİLİMSEL ARAŞTIRMA VE YAYIN ETİĞİ KURULU KARARLARI

TOPLANTI SAYISI: 03

KARAR TARİHİ: 08.03.2022

Üniversitemiz Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi gereğince, Sosyal ve Beşeri Bilimler Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu, Kurul Başkanı Prof. Dr. Zekerya BATUR başkanlığında toplanarak gündem maddelerinin görüşülmesine geçilmiştir.

KARAR 2022-48

Öğr. Gör. Dr. Tuba ŞAHİN ÖREN'in proje yürütücüsü olduğu ve Çiğdem MUTLU ile yapmayı planladığı " Ön Lisans Eğitimi Alan Turizm ve Otel İşletmeciliği Öğrencileri Açısından Nomofobinin Etkisi Üzerine Bir Araştırma" başlıklı araştırması kapsamında uygulanacak yöntemlerin etik açıdan uygun olduğuna katılanların oybirliği ile karar verilmiştir.

	Üyenin Adı Soyadı	İmza	No	Üyenin Adı Soyadı	İmza
1	Prof. Dr. Zekerya BATUR Başkan	İMZA	4	Prof. Dr. İncilay YURDAKUL Üye	İZİNLİ
2	Prof. Dr. Erol DURAN Üye	İMZA	5	Prof. Dr. Habil ŞENTÜRK Üye	İMZA
3	Prof. Dr. Ayhan Oğuz ÜNLÜER Üye	İMZA	6	Prof. Dr. Talip YILDIRIM Üye	İMZA
7	Prof. Dr. Sadiye TUTSAK Üye	İMZA		Av. Zakire BAYRAKTAR DÜZGÜN Raportör	İMZA

AĞLI GİBİDİR
AVUKAT
Zakire BAYRAKTAR DÜZGÜN
